

ARCHAIA Praha z.ú.

zapsána u Městského soudu v Praze v rejstříku ústavů v odd. U vložka č. 722
Vratislavova 22/20, 128 00 Praha 2 – Vyšehrad, Czech Republic
tel.: 224 317 913, 224 314 978, datová schránka: qg4rgrk
www.archaiapraha.cz, e-mail: praha@archaia.cz
IČ: 26701227, DIČ: CZ26701227, bank. spojení: 182850830/0300

číslo jednací: 192/20

vyřizuje: Jeřáb

Nejvyšší kontrolní úřad

Jankovcova 1518/2
170 00 Praha 10

V Praze dne 16. 10. 2020

**Věc: Praha 7 – Holešovice, Komunardů, U Uranie parc. č. 708/4, výstavba sídla
Nejvyššího kontrolního úřadu – archeologický výzkum – nálezová zpráva**

V průběhu září a října roku 2020 byl proveden záchranný archeologický výzkum formou odborného dohledu související s výstavbou sídla Nejvyššího kontrolního úřadu na ploše mezi ulicemi Komunardů, U Uranie na parcele parc. č. 708/4, k.ú. Holešovice v Praze 7 (Obr. 1, 2). Záchranný archeologický výzkum navázal na zjišťovací archeologický výzkum, prováděný na předmetné ploše naší organizací na počátku roku 2019 a zcela potvrdil jeho závěry.

Parcela se nachází v místech, kde nelze spolehlivě vyloučit možnou přítomnost archeologických nálezů a situací především z období zemědělského pravěku. V nevelké vzdálenosti odtud se nacházejí dvě významné pravěké pohřební lokality. Především při vlastní výstavbě holešovického pivovaru byl nalezen klasický „skrčenec“, tedy kostrový hrob kultury zvoncovitých pohárů z mladšího eneolitu (pozdní doby kamenné) a v bezprostřední blízkosti pivovarského areálu se rovněž nacházel známý písečník (místo pro těžbu kvalitního vltavského písku) Na Klíně, který byl nevelkým návrším poblíž holešovického přístavu v úhlu ulic U Průhonu a U Uranie (dříve Štítného). Odtud pochází ojedinělý nález měděného žebra typu München-Luitpoldpark se střeovitým hřebenem ze starší doby bronzové (okolo 2000 až 1800 př. Kr.) a především zde mezi lety 1911 až 1915 prozkoumal známý spisovatel a archeolog Eduard Štorch patnáct žárových hrobů knovízské kultury z mladší doby bronzové (okolo 1300 až 1000). Sídlištní situace z období zemědělského pravěku či raného, vrcholného či pozdního středověku v této části Holešovic doposud zjištěny nebyly a pravděpodobnost mladších středověkých či novověkých situací, včetně zaniklé zástavby, byla taktéž velmi málo pravděpodobná, jelikož plocha ohrožená stavební aktivitou se nachází v dostatečné vzdálenosti jihovýchodně od historického jádra obce.

Mezi dalšími archeologickými nálezy z prostoru Holešovic musíme uvést nález kostrového pohřebiště únětické kultury ze starší doby bronzové, které bylo zkoumáno v prostoru mezi ulicemi U Staré Plynárny, Plynární a Argentinská. Na rohu Argentinské a Plynární směrem k Partyzánské ulici bylo zachyceno kostrové raně středověké pohřebiště. Poslední známé archeologické nálezy z těchto oblastí pocházejí z první třetiny 20. století. Od té doby nebyl v tomto prostoru učiněn již žádný archeologický nález s výjimkou novověkých památek a horizontů. Ty souvisely především s výstavbou nové městské čtvrti a s výstavbou přístavu. O vzniku přístavu bylo diskutováno již od roku 1886. Zřízení pražského obchodního přístavu, splavnost Vltavy a Labe a spojení Prahy s evropskými přístavy při Severním a Baltském moři bylo aktuální českou politickou otázkou. Jako nejvhodnější místo pro zřízení

obchodního přístavu s překladištěm bylo vytipováno holešovické prostranství, protože zde bylo zajištěno napojení jak na státní dráhu buštěhradskou, tak na drážďanskou i českou západní. Projektem přístavu se zabývalo technické oddělení c.k. místodržitelství, stavbou byla pověřena firma Lanna. Přístav byl (spolu s umělým ramenem) vybudován v letech 1892 - 1895 zprvu jen jako zimoviště lodí, později i jako překladiště.

Stávající zpevněné povrchy (asfalt, žulové kostky) či plochy travního drnu se nacházely víceméně v rovině v niveletách okolo 188,0 až 188,8 m n. m. (Balt; Bpv) s velmi mírným sklonem k severu a severovýchodu k vltavskému břehu. Skalní podklad sledovaného území tvoří zvětralé střípkovitě rozpadavé břidlice paleozoických mořských sedimentů *letenského souvrství* (ordovik – stratigrafické oddělení *beroun*), které jsou na základě výsledků geologických průzkumů předpokládány v hloubce 11,1 až 11,5 m pod současným povrchem území (177,0 až 177,6 m n. m. – Bpv). Ty jsou překryty mocným souvrstvím kvartérních pokryvů. Na bazální polohu kamenitých a balvanitých štěrků (mocnost 2 až 4 m) zde nasedají štěrkopísky opět s proměnlivou mocností od 2 do 4 m a výše pak středně až hrubě zrnité písky s jílovitou příměsí (tloušťka 1 až 5 m). Nejmladší a nejvyšší poloha sedimentů ve formě jemnozrných jílovitých písků s ojedinělými valounky (mocnost 2 až 3 m) je velmi pravděpodobně již holocenního stáří. Celková mocnost terasové akumulace Vltavy má na parcele č. 708/4 dosahovat 8 až 10 metrů a svrchní hranice terasových štěrkopísků (bez nejmladší polohy „holocenních“ jemných písků) se zde pohybuje okolo výšky 186 m n. m., což odpovídá mladšímu vltavskému terasovému stupni *IVb (íjezdskému)*.

Námi sledované výkopy na celé ploše zasáhly do stratigraficky nejmladších horizontů kvartérního pokryvu, které měly charakter bělavých, nažloutlých a světle okrových jemných písků, které směrem k povrchu přecházely do jemných hlinitých písků až siltů (Obr. 7, 8). Při dalším hloubení stavebních jam již nebylo potřeba výkopové práce dohlížet. Povrch těchto jemných písčitých náplavů se nacházel v nevelké hloubce do jednoho metru od současného povrchu v niveletách od 186,7 do 188,0 m n. m. s velmi mírným a pozvolným sklonem k severu a severovýchodu k vltavskému korytu. V nižších partiích souvrství písků se projevil tenké nepravidelné rezavé proužky i výraznější narezlé a načervenalé horizontální pruhy železitého podzolu, vypovídající o častém kolísání hladiny spodní vody.

Na substrátu jemných hlinitých písků a siltů se v mladších čtvrtohorách vyvinula světle hnědá slabě humózní holocenní půda. V plné mocnosti okolo 35 cm jí bylo možné pozorovat jen na omezeném počtu míst v uměle nesnížených místech, přičemž místy bylo možné na bázi rozlišit i přechodný postupně k bázi světlající půdní horizont (Obr. 3 – 8). Nízký obsah humusu v půdě patrně souvisí s řídkým vegetačním krytem ploché pláně v postglaciálním období a opět bylo možno sledovat její velmi mírný a pozvolný sklon severním a severovýchodním směrem k vltavskému říčnímu korytu od 188,2 do 187,05 m n. m. Území bylo většinou mimo dosah velkých vod a i mimořádná povodeň z roku 2002 zaplavila místo jen okrajově.

Na povrch humózního půdního horizontu někde nasedala vrstva kontaminované půdy o mocnosti kolem 10 cm obsahující nehojné antropogenní příměsi – zrnka škváry a uhlíků, drobné fragmenty novověké glazované keramiky apod. Na tuto vrstvu či přímo na vrstvu půdního horizontu nasedaly v místech s neporušeným sledem historického nadloží jílovité či jílovitopísčité vrstvy (Obr. 3 – 8), které obsahovaly výhradně novověkou keramiku průběhu 17. až 19. století. Jednalo se převážně o velmi drobné zlomky, které se na plochu nepochybně dostaly v průběhu novověku v souvislosti s využíváním plochy k zemědělským aktivitám (movité archeologické nálezy zanesené na plochu v souvislosti s hnojením polností). Drtivou většinu nálezového souboru můžeme datovat do průběhu 18. a 19. století, zcela výjimečně se objevují zlomky datovatelné do průběhu 17. století.

Nejmladší horizont souvisí s využitím prostoru v rámci industrializace Holešovic na přelomu 19. a 20. století a především s provozními a hospodářskými činnostmi v rámci areálu holešovického pivovaru v průběhu 20. století. Se samotnými počátky pivovarského areálu (konec 19. století; vznik pivovaru v letech 1896 až 1897) nemůžeme prokazatelně spojovat

žádnou ze zachycených stavebních konstrukcí či technologických zařízení, jelikož nejstarší objekty hospodářské části pivovaru se nacházely v centrální a reprezentační a vstupní v jižní části vymezeného domovního bloku mezi ulicemi U Uranie (dříve Štítného), Na Manínách, U Průhonu a Komunardů (dříve Rohanská ulice). Sledovaná plocha severozápadního nároží pivovarského areálu byla před první světovou válkou spíše volným nezastavěným prostranstvím s několika nevýraznými provozními objekty. V meziválečném období se zde nacházelo několik objektů (garáže a skladiště sudů) při ulici U Uranie i podél ulice Komunardů a především na rohu ulic U Uranie a Komunardů byla v roce 1935 postavena budova trafostanice, z níž byly zachyceny části stavebních konstrukcí a přilehlých výkopů. Další nalezené konstrukce v jiných místech zkoumané plochy již nelze bezpečně ztotožnit. Zachyceny byly zdiva, podlahy, výkopy a rovněž větší množství provozně-technických zařízení (cihlové jímky, lineární výkopy inženýrských sítí), které je možno považovat za součást infrastruktury pivovaru z 1. poloviny, ale ve větší míře z 2. poloviny 20. století. Výjimku představovaly zbytky rozsáhlé stavby velké skladové haly, jejíž severozápadní nároží bylo zachyceno v jižní až jihovýchodní části zkoumané plochy. Hala byla postavena před rokem 1975 na mohutných betonových pilířích zahloubených v úplnosti hluboko pod povrch jemných náplavových písků. S intenzivní recentní stavební aktivitou v areálu holešovického pivovaru bezpochyby souvisí velké množství různorodých rozsáhlých zahloubených objektů, jam různých tvarů a velikostí, které porušovaly historické nadloží na značné části sledované polohy a to hluboko pod úroveň povrchu jemných písčitých náplavů.

Z nálezové situace je zcela evidentní, že zkoumaná poloha prošla na konci 19. a v průběhu 20. století značnými povrchovými úpravami (hlavně snižování a zarovnávání povrchu), o čemž svědčí neexistence či jen prostorově omezené zbytky původního historického půdního pokryvu. Tyto zbytky obsahovaly směs novověké keramiky ze 17. – 19. století. Je tedy zřejmé, že v novověku (do výstavby pivovaru) byla celá plocha využívána k zemědělské činnosti (pole), o čemž svědčí i dostupné historické mapy Holešovice (např. Obr. 2). Je také zřejmé, že možné archeologické situace a objekty byly zničeny při předchozích stavebních úpravách polohy (provoz dřívějšího pivovaru).

Protože archeologický výzkum zachytil omezené archeologické situace a objekty, nelze s naprostou jistotou vyloučit, i díky poblíž se nacházejícím archeologickým lokalitám, možný výskyt i dalších izolovaných archeologických nálezů a je tudíž třeba lokalitu a její nejbližší okolí nadále sledovat.

Tato nálezová zpráva slouží jako potvrzení o provedení archeologického výzkumu požadovaného orgány činnými ve stavebním řízení ke kolaudaci.

ARCHAIA Praha z.ú.

Vratislavova 20, 128 00 Praha 2

tel.: 224 817 913, IČ 26701227

e-mail: praha@archaia.cz

www.archaiapraha.cz

2

Vojtěch Kašpar

archeolog spol. ARCHAIA Praha z.ú.

Příloha:

